

**COLLECTIEF
SÚDWESTKUST**
werken aan een
waardvol landschap

JAARPLAN

2024

Inhoud

1 Voorwoord voorzitter	3
2 Visie & missie.....	4
3 Organisatie.....	5
4 Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)	7
5 Ganzenbeheer	9
6 Projecten.....	11
7 Communicatie, activiteiten en zichtbaarheid.....	14

1 | Voorwoord voorzitter

Roerige tijden,

Op 23 maart 1971 was er in Brussel een demonstratie tegen het plan Mansholt. Honderdduizend boeren uit België en andere EEG-lidstaten gingen de straat op: één van de grootste en meest woelige betogingen van na de oorlog. Er vielen vele gewonden en zelfs één dode.

Mansholt wilde de boerenstiel leefbaarder en moderner maken. Sleutelbegrippen waren schaalvergroting en mechanisering. Zijn plan voorzag echter ook in het halveren van het aantal boeren in de toenmalige EEG. Van tien naar vijf miljoen boeren. 50 jaar later presteert de sector misschien wel zoals Mansholt het destijds voor ogen had.

Sinds die periode zijn er vele ingrijpende veranderingen geweest in de landbouw (en uiteraard ook in andere sectoren). Belangenbehartigers en de agrosector doen hun uiterste best om het boerenbelang te behartigen. Geen gemakkelijke taak. Alle veranderingen en regelgevingen duiken momenteel over elkaar heen.

Naast bovenstaande inzet zullen boeren en boerenfamilies hun keuzes op het eigen bedrijf moeten maken. BoerenNatuur Nederland is een sterke partner die probeert zoveel mogelijk perspectief te bieden op het gebied van belonen voor “natuur-prestaties”. Als Collectief Súdwestkust voeren we het ANLb beleid zoals dat er ligt zo goed als mogelijk uit. Lage overhead en goede begeleiding. Daarnaast willen we met projecten meedoen die voornoemd doel dienen.

Wij hopen dat onze leden dat ook zo ervaren en uiteraard staan we altijd open voor verbeteringen en nieuwe inzichten.

Een goed agrarische perspectief gewenst.

Namens het bestuur Collectief Súdwestkust
Wigle Sinnema - voorzitter

2 | Visie & missie

Visie

Wij geloven in een ecosysteem dat floreert op basis van een goede samenwerking tussen boer, natuur en relevante samenwerkingspartners. We werken aan een waardevol landschap, waar dier, mens, natuur én maatschappij van kunnen profiteren.

Missie

Door het stimuleren van natuurinclusieve landbouw gericht op het creëren en behouden van een duurzaam landschap bevorderen we een rijke biodiversiteit. Hierbij koersen we niet alleen op stijgende aantallen van onze doelsoort, maar streven we ook naar een toename van bewustwording en betrokkenheid bij natuurbeheer onder boeren en burgers.

ANLb

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer is gericht op het behoud van dier- en plantensoorten. De ANLb-subsidie ondersteunt boeren om hun grond zó te beheren dat leefgebieden van soorten die van internationaal belang zijn, in stand blijven. Veel beheermaatregelen die goed zijn voor deze soorten, vragen een extra inspanning van de boeren. De subsidie is een vergoeding voor die inspanning. De provincie Fryslân en de Europese Unie zijn financiers van de subsidie.

3 | Organisatie

De organisatie van het Collectief Súdwestkust bestaat uit een algemeen bestuur, een directeur/coördinator en twee projectleiders, meerdere gebiedscoördinatoren, mozaïekregisseurs en schouwers.

Organisatiestructuur 2024

Het Collectief Súdwestkust is in ontwikkeling. Een uitgebreider takenpakket vraagt om een andere organisatie. In 2024 komen er als gevolg van deze toename ook een aantal veranderingen aan. Er komt een steeds duidelijkere scheiding van taken en verantwoordelijkheden tussen het bestuur en het bureau. Age Flapper is de directeur/coördinator van het bureau en geeft leiding aan de 2 projectleiders Jeroen de Vries en Ronny Cuperus. Per 1 februari start een stagiair van de opleiding Bos- en Natuurbeheer van de Hogeschool Van Hall Larenstein. De student gaat aan de slag met de opdracht Boom-voor-Boom.

We blijven werken met gebiedscoördinatoren als contactpersoon voor de boeren, maar de administratieve werkzaamheden worden steeds meer centraal vanuit het bureau uitgevoerd.

Bestuur

Het algemene bestuur bestaat uit 5 personen. Secretaris Jetty de Vries verlaat per 1 april het bestuur. Het bestuur heeft inmiddels een nieuwe kandidaat en voor de voorzitter is er een vacature.

Portefeuilleverdeling bestuursleden per 1 april 2024:

- Wigle Sinnema : Voorzitter en personeelszaken
- Jetty de Vries : Secretaris en communicatie
- Beant Dijkstra : Algemeen bestuurslid en ganzenbeleid
- Klaas Oevering : Algemeen bestuurslid en weidevogels/veenweiden/natte dooradering
- Arno Captein : Penningmeester

Gebiedscoördinatoren

Ons werkgebied is opgedeeld in 11 mozaïeken. Binnen elk mozaïek werken we met gebiedscoördinatoren en mozaïekregisseurs, zodat het contact met onze leden (boeren) rechtstreeks is en met korte lijnen. Op dit moment zijn er 6 gebiedscoördinatoren en meerdere

mozaïekregisseurs. Vanuit het kantoor zal het initiatief genomen worden om processen zoveel mogelijk te stroomlijnen.

Bureauzaken

Het 'Bureau van het Collectief Sudwestkust' is gehuisvest in de Klameare te Workum. Vanuit hier worden de meeste werkzaamheden uitgevoerd. Tevens is er ruimte voor die ook werkzaamheden uitvoeren. Binnen het pand zijn voldoende mogelijkheden voor vergaderingen en bijeenkomsten. De Klameare is bezig met een nieuw pand. We houden deze ontwikkelingen in de gaten.

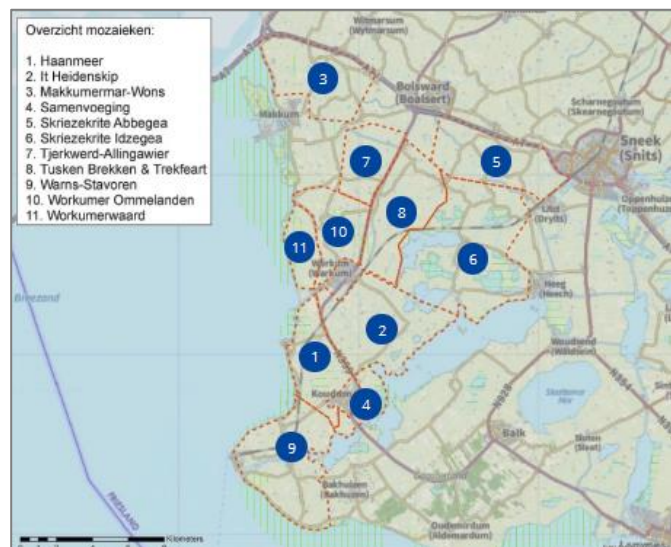
Financiën

De samenwerking met administratiekantoor Deelstra-Jansen uit Leeuwarden verloopt goed.

Werkgebied Collectief Sudwestkust

Het werkgebied van het Collectief Súdwestkust ligt binnen de gemeente Súdwest Fryslân en strekt zich uit van Laaksum tot aan Sneek en afsluitdijk.

In de 11 mozaïeken streven we naar een ideaal biotoop voor weidevogels. Dat betekent naast het ANLb beheer, openheid van het gebied, monitoren en vangen van predatoren en aansluiting vinden bij natuurgebieden om te komen tot robuustere gebieden. Hoewel de weidevogels bij ons op nummer 1 staan, willen we ons ook richten op het landschap.

4 | Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

Agrarische natuur- en landschapsbeheer

De belangrijkste taak van het collectief is het uitvoeren van Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). In totaal zetten 186 boeren zich in 2022 in voor het agrarisch natuurbeheer, met als belangrijkste doel de populatie van weidevogels. Wij deden dat binnen 3 leefgebieden: Open Grasland, Natte Dooradering en Waterkwaliteit. Per 2023 komt leefgebied Klimaat erbij.

Leefgebied
Open Grasland

Leefgebied
Dooradering

Leefgebied
Water

Leefgebied
Klimaat

Het uitgangspunt voor 2024 is:

- ca. 200 ANLb leden
- ca. 240 ganzengedoogleden
- ca. 3.500 hectare weidevogelbeheer
- ca. 35 hectare beheer (Natte) Dooradering
- ca. 200 hectare beheer water
- ca. 900 hectare beheer klimaat
- ca. 7.100 hectare ganzenfoerageergebied

Toelichting voor jaar 2024

- Vanaf 2023 is er een nieuwe periode van zes jaar ANLb ingegaan. Er wordt meer ingezet op klimaat en water, maar ook voor de weidevogels is meer budget beschikbaar. De ingezette kwaliteitsverbetering met het ANLb beheer zetten we in deze periode door. Met betrekking tot de weidevogels richten we ons nog steeds op die gebieden waar potentie ligt.
- Er gebeurt veel in de landbouwsector. In 2023 de basispremie en eco-regelingen, invoer bufferstroken, de BGT en afbouw van derogatie. Per 2024 zijn de NV gebieden aangewezen (250

meter van N2000 gebieden geen derogatie meer). Dit alles maakt het er voor de boeren en de agrarische collectieven niet eenvoudiger op.

- Naast het regulier ANLb beheer worden er ook andere projecten uitgevoerd, waaronder vernattingssubsidies, LIFE IP, POP3 herstel landschappen en projecten in het kader van het Streefbeeld Kleiweide regiodeal NIL.

Weidevogels

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer is gericht op het behoud van dier- en plantensoorten. De ANLb-subsidie ondersteunt boeren om hun grond zó te beheren dat leefgebieden van soorten die van internationaal belang zijn, in stand blijven. De belangrijkste doelsoorten voor het Collectief Súdwestkust zijn: grutto, tureluur, kievit en scholekster.

5 | Ganzenbeheer

Momenteel is voor het ganzenbeheer een overgangsregeling van kracht. Dat zal ook gelden voor het gedoogetseizoen van 2024-2025. De reden is dat het vorige ganzenakkoord per 1 oktober 2023 afgelopen is. Het voornemen is om een nieuwe ganzenaanpak voor 2025-2035 vast te stellen. Op 20 maart 2024 zal hierover een besluit genomen worden. Het ganzencollectief Fryslan heeft een afgevaardigde geleverd voor de regiegroep en een klankbordgroep. De regiegroep bestond uit afgevaardigden van de landeigenaren en de klankbordgroep uit verschillende belangenorganisaties. De regiegroep is tot een gezamenlijk plan gekomen met goedkeuring van de klankbordgroep en de verwachting was dat de Gedeputeerde het voorstel om die reden 1 op 1 zou overnemen. Dit is niet gebeurd. Het Ganzencollectief heeft gesproken met fracties van meerdere politieke partijen uit de Friese staten. Ook is er een presentatie gegeven voor PS en gesproken met de Gedeputeerde de Vries en heeft er een afvaardiging op de Steatemark gestaan. In dit stadium is het afwachten wat er besloten wordt. Het ganzencollectief is opgericht om de belangen van de leden in het foerageergebied zoveel mogelijk te behartigen en de speerpunten die we in het nieuwe ganzenakkoord bereikt willen hebben zijn onder andere behoud huidige foerageergebied met mogelijkheid van (beperkte) uitbreiding, aanpak overzomeraars, oktober schade opnieuw uitkeren, administratieve rompslomp verminderen en koppeling systemen, eigen risico van 20 naar 5% en concrete aantallen te schieten ganzen.

Ook binnen ons collectief werkgebied wordt de problematiek van de overzomerende ganzen elk jaar groter. Vorig jaar is samen met beheerders, boeren en veldmedewerkers in kaart gebracht waar de meeste ganzen broeden. Met TBO's is gesproken over het systematisch beheren van de legfels. Beide TBO's geven hier op verschillende wijze invulling aan. Ook dit jaar zijn er overleggen en wordt de schade met taxatierapporten van omringende landerijen aangetoond om de noodzaak van beheren te onderbouwen. In een enkel gebied is de prikintensiteit verhoogd en in andere gebieden wordt eerst een inschatting gemaakt van het daadwerkelijk aantal broedsels door samen met de TBO het gebied te verkennen. Ons streven als collectief is dat er zo weinig mogelijk kuikens elk jaar bijkomen, maar tegelijk is duidelijk dat het fenomeen overzomeraars verder reikt dan de provinciale, maar ook landsgrenzen en dat in noord Europees verband een aanpak noodzakelijk is.

Voor enkele van in ons werkgebied gelegen meren (Oudegaaster-, Witte- en Zwarte Brekken, Fluessen en Sneekermeer) is een nieuw beheerplan vastgesteld door de provincie. Er is een commissie samengesteld met hierin de eigenaren (TBO's en provincie) die de uitvoering van de beheerplannen vastleggen. Het Ganzencollectief is hierbij betrokken door deel te nemen in een klankbordgroep. Op deze manier proberen we onze invloed uit te oefenen zodat de nestgelegenheid rond de meren zoveel mogelijk wordt beperkt.

Zodra het nieuwe ganzenakkoord is vastgesteld en dit onderwerp niet meer de agenda bepaald is het de bedoeling gesprekken met BIJ12, FBE en taxatiebureau te voeren om proberen de uitvoering van onder andere de taxaties, schadeafhandeling, onduidelijke communicatie nog beter te laten verlopen

Namens de werkgroep Ganzen, Beant Dijkstra

6 | Projecten

Projecten waarbij het Collectief Súdwestkust in 2024 een actieve rol heeft:

- A. Fûgelweb Workum e.o.
- B. Fûgelweb Skriezekrite Idzega
- C. POP3 Herstel Agrarische Cultuurlandschap Fryslân (HAC-F)
- D. LIFE IP Grassbirdhabitats
- E. Regiodeal NIL – Educatieproject basisonderwijs
- F. Regiodeal NIL – Boom voor boom
- G. Steenmarter Monitoring & Steenmarters vangen
- H. Pilot predatieluw gebied
- I. Project Kruidenrijk Grasland
- J. Aanvalsplan Grutto

Op de website [Súdwestkust.nl](https://súdwestkust.nl) staat informatie over de actuele projecten.

A | Fûgelweb Workum e.o.

In 2018 is het Fûgelweb opgericht met als doel: verbetering van het weidevogel broedresultaat door het oplossen van storende factoren in het landschap, het verbinden van gebieden en het verbinden van mensen die het verschil kunnen maken voor de weidevogels. Aan de hand van een concrete actielijst worden knel- en verbeterpunten in het gebied aangepakt.

B | Fûgelweb Skriezekrite Idzega

Voor het gebied Skriezekrite Idzega is eind 2020 ook een Fûgelweb opgezet. Inmiddels werkt ook dit Fûgelweb samen met meerdere partijen in het gebied om zoveel mogelijk openheid in het weidevogellandschap te creëren en gebieden met elkaar te verbinden.

C | POP3 Herstel Agrarische Cultuurlandschap Fryslân (HAC-F)

Dit openstellingsbesluit richt zich op de zogenaamde niet-productieve investeringen voor herstel- of inrichtingsmaatregelen voor Natuur en Landschap. Bijvoorbeeld: aanleg natuurvriendelijke oevers en aanleg duikers in leefgebied Natte Dooradering, herstel agrarische erven en opvaarten en cultuurlandschappelijke begroeiing. Landschapsbeheer Fryslân is de aanvrager en werkt samen met de collectieven. De uitvoer is in 2020-2023.

D | LIFE IP GrassbirdHabitats

LIFE IP is de Europese subsidie die bijdraagt aan de Europese klimaat- en milieudoelstellingen. Het Collectief Sudwestkust participeert mee in het LIFE IP, samen met onder andere de provincie Fryslân, BFWW, RUG. De nadruk van werkzaamheden voor het collectief zijn: zoeken naar alternatieve verdienmodellen, kerngebieden in ons werkgebied geschikter maken voor weidevogels en delen van kennis binnen en buiten de provincie.

E | Regiodeal NIL – Educatieproject basisonderwijs

Vanuit de Regiodeal NIL en de gemeente Súdwest-Fryslân hebben we financiën gekregen om een Educatieproject verder te ontwikkelen voor het basisonderwijs. Dit educatieproject doen we samen met IVN en Mar&Klif. In 2023 is het programma ontwikkeld en getest met de basisscholen in Workum. Het programma bestaat uit een praktijkgedeelte op locatie bij een boer. Dit praktijkgedeelte sluit aan bij het lesmateriaal van de landelijke Vogelbescherming. In 2024 gaan we het programma uitrollen in ons eigen werkgebied, maar ook daarbuiten.

F | Regiodeal NIL – Boom voor Boom

Vanuit de Regiodeal NIL en de gemeente Súdwest-Fryslân zijn er financiën beschikbaar om het project Boom voor Boom uit te voeren. De bedoeling is om in weidevogelgebieden de ruigte en bomen weg te halen voor openheid gebied en om die elders weer te planten. In 2024 gaat een student van de Hogeschool Van Hall Larenstein aan de slag met dit project.

G | Steenmarter Monitoring & Steenmarters vangen

In 2020 had het Collectief ontheffing om steenmarters te vangen en te doden in de Workumerwaard en de Workumer Ommelanden. Deze pilot is tot stand gekomen, door de steeds hogere predatiedruk. In 2021 hebben we ontheffing voor de gebieden Workumerwaard- en Ommelanden en een paar delen in Skriezekrite Idzegea. In 2023 is Abbegea toegevoegd. Het beheer van de steenmarter is gecontinueerd in de vorm van een ontheffing voor weidevogelkerngebieden in Friesland.

H | Predatieluw gebied

Het succes van het weidevogelbeheer wordt door de voortdurende predatiedruk van een breed scala aan predatoren in een weidevogelkerngebied voor een zeer groot deel tenietgedaan. De predatiedruk is simpelweg te hoog om in dit gebied de populaties weidevogels in stand te houden.

Om de weidevogels tegen een overmatige predatie te beschermen, vroegen wij het College van Gedeputeerde Staten om in te stemmen met de pilot Predator luwe weidevogelkerngebieden welke zal worden uitgevoerd in weidevogelkerngebied de Workumerwaard. Dit op basis van een pilot voor het jaar 2023 met de intentie voor een periode van 3 seizoenen.

I | Project Kruidenrijk Grasland

Kruidenrijk grasland is een belangrijke maatregel in het weidevogelbeheer. Kruidenrijk grasland met een open vegetatiestructuur en een groter variatie aan planten en insecten is een belangrijk opgroei biotoop voor weidevogelkuikens. De kwaliteit van het kruidenrijk grasland is bepalend voor zowel de meerwaarde van de weidevogel als de boer. In de praktijk blijkt er grote variatie te zijn in de kwaliteit van kruidenrijk grasland en valt de mate van kruidenrijkdom nog wel eens tegen.

Doel van het project is inzicht krijgen in de factoren die de variatie in kruidenrijk grasland verklaren. Dit wordt verkregen door metingen te doen aan de bodemkwaliteit (chemisch, biologisch, fysisch), vegetatiestructuur, gewasopbrengst- en kwaliteit en insecten. Er worden demovelden aangelegd om te experimenteren met de kwaliteit door middel van het aanpassen van het beheer.

J | Aanvalsplan Grutto

In 2019 is erdoor onder ander Pieter Winsemius en de Fryske Milieu Federatie een start gemaakt met het zogenaamde Aanvalsplan Grutto. Diverse gebieden in Nederland komen hiervoor in aanmerking. In ons collectief is dat de Workumerwaard en Skriezekrite Idzegea en omgeving.

7 | Communicatie, activiteiten en zichtbaarheid

De communicatie van Collectief Súdwestkust is vooral gericht op het informeren van de leden. De leden worden geïnformeerd over de ontwikkelingen en informatie van het agrarisch natuurbeheer. Aanvullende informatie en kennis die belangrijk zijn voor dit beheer, nemen we mee in de communicatiemiddelen. Jaarlijks organiseren we per mozaïek een evaluatiebijeenkomst voor alle betrokkenen: boeren, nazorgers, TBO's en jagers.

Het is goed dat de omgeving ziet en weet waar het collectief en haar leden actief mee zijn. Daarom zijn we in 2020 gestart met iets meer te communiceren buiten de leden om. Zowel richting organisaties, samenwerkende partijen en inwoners van het werkgebied. Bijvoorbeeld via persberichten en facebook. Ook kunnen derden – niet leden – zich abonneren op onze digitale nieuwsbrief.

Nieuw: Excursies en routes

In 2024 organiseren we een aantal wandelexcursies onder leiding van een gids. Dit doen we in twee gebieden als pilotproject. Bij voldoende belangstelling, kunnen we de komende jaren dit uitbreiden. In het voorjaar van 2024 lanceren we 2 wandel- en 5 fietsroutes door het werkgebied. De routes geven uitleg over agrarisch natuurbeheer en gaan langs delen van het gebied, waar dit voor de inwoners van ons gebied goed zichtbaar is. Aan de hand van deze routes kunnen belangstellende zelf het gebied verkennen en beleven.

Wat doen we in 2024:

- Leden en derden krijgen minimaal 6 x per jaar een digitale nieuwsbrief
- Ganzenleden ontvangen de nieuwsbrief van het Ganzencollectief
- Beheerders ontvangen specifieke informatie over onderhoud en/of beheer via de mail of via de nieuwsbrief
- Actuele website www.sudwestkust.nl
- [Facebookpagina](#) Súdwestkust
- We versturen persberichten

Colofon

Jaarplan 2024 Collectief Súdwestkust
Maart 2024

Kantoor | Merk 1, 8711 CL Workum

Foto's | Jetty de Vries

www.sudwestkust.nl
info@sudwestkust.nl

